

«Det er ikke oss mot dere»

Etnisitet som ressurs i politiets møter med etnisk minoritetsungdom

«It's not us against you»

Ethnicity as a resource in policing ethnic minority youths

Mariann Stærkebye Leirvik

Forsker II, By- og regionforskningsinstituttet, OsloMet

mleirvik@oslomet.no

Hjørdis Birgitte Ellefsen

Førsteamanuensis, Politihøgskolen, Oslo

Sammendrag

Studien utforsker hvordan politiansatte med etnisk minoritetsbakgrunn kan bruke sin etnisitet som en ressurs i møter med etnisk minoritetsungdom i eller fra utsatte boområder. Vi argumenterer for at etnisitet kan brukes som en ressurs i en forklarende tilnærming, og at dette kan bidra til å styrke relasjonen mellom minoritetsungdom og politi. Hvorvidt ressursen anerkjennes og utnyttes, vil imidlertid kunne avhenge av hvilke oppfatninger, praksiser og ferdigheter som gjør seg gjeldende i politifeltet, hvor vi identifiserer to konkurrerende posisjoner: 1) politikolleger som ser utfordringene i utsatte boområder som sosioøkonomisk betinget og som vektlegger en forklarende tilnærming, og 2) politikolleger som ser utfordringene i utsatte boområder som kulturelt betinget og som vektlegger repressive metoder. Sistnevnte posisjon kan vanskeliggjøre bruk av etnisitet som en relasjonsstyrkende og tillitsbyggende ressurs.

Nøkkelord

etnisitet, politiarbeid, segregering, habitus, kapital

Abstract

This article examines how ethnic minority police can make use of their ethnicity as a resource in their encounters with ethnic minority youths, living in or belonging to residential areas that are ethnic and socioeconomic segregated. We argue that ethnicity can be used as a resource in an explanatory approach which can strengthen the relationship between minority youths and the police. However, the recognition and utilization of this resource, may depend on which perceptions, practices and skills that are recognized within the police field, which is characterized by two competing positions. On one side we find police officers who understand the challenges in multi-ethnic areas as socio-economically conditioned and emphasize an explanatory approach, on the other we find police officers who understand the challenges as culturally conditioned and emphasize repressive methods. The latter position may constitute barriers for using ethnicity as a relationship-strengthening and trust-building resource.

Keywords

ethnicity, policing, segregation, habitus, capital

Innledning

Jeg synes det er viktig å snakke om det. Vi leser stadig vekk [om] minoritetsungdommens opplevelser av møte med politiet, men sjeldent noe om politiets møte med minoritetsungdommen. [...] Min intensjon er først og fremst å vise problematikken fra politiets side, og hvordan jeg som politimann med minoritetsbakgrunn opplever det. Videre håper jeg ... å endre det misoppfattede bildet mange minoritetsungdommer har av politiet. Det er ikke «oss» mot «dere». (Ali, 2019)

Dette skrev Hassan Ali, som arbeider som politibetjent i Oslo, i en kronikk som ble publisert i VG i mai 2019. Kronikken ble ledsaget av en debatt om hvorfor minoritetsungdommer kaller politiet for rasister, og hvorvidt det er politiet eller minoritetsungdommen som må bære ansvaret for å forbedre relasjonen. To uker senere sa Ali til VG at «[d]ersom kronikken min brukes for å fremme negative fordommer mot minoritetsgrupper, har jeg ikke lykkes med å formidle budskapet mitt tydelig nok: Vi må i fellesskap arbeide for et trygt, godt og inkluderende Oslo» (Ali, 2019).

I løpet av de siste årene har relasjonen mellom politi og etnisk minoritetsungdom i Norge vært gjenstand for stor oppmerksomhet og debatt. Relasjonen beskrives hovedsakelig som konfliktfylt, men det er uenighet om hva konflikten skyldes, og hva som skal til for å gjøre relasjonen bedre.

Norsk ungdom med minoritetsbakgrunn rapporterer om lavere tillit til politiet enn majoritetsbefolkningen (Politidirektoratet, 2004–2018), og forskere har særlig interessert seg for hvordan politiets praksis oppleves av etnisk minoritetsungdom (heretter kalt minoritetsungdom). Oppmerksomheten har vært rettet mot politiets «stopp-og-sjekk»-praksis, hvorvidt den bygger på etnisk profilering, og hvordan den oppleves av dem som blir utsatt for den. Studiene viser at minoritetsungdom rapporterer om overkontroll og underbeskyttelse, at de opplever overdreven oppmerksomhet fra et politi som definerer dem som en trussel, og at de derfor føler seg diskriminert og stigmatisert vis-à-vis majoritetssamfunnet (Finstad, 2018; Haller et al., 2018; Solhjell, Saarikkomaki, Haller, Wasterfors & Kolind, 2019; Solhjell, 2019; Sollund, 2007).

Å rekruttere et politi som representerer mangfoldet i samfunnet, har i flere land blitt sett som et virkemiddel for å styrke politiets legitimitet (Todak, Huff & James, 2018; Petersson, 2014; Wieslander, 2019). I Norge argumenteres det med at økt rekruttering av etniske minoriteter til politiyrket er viktig for å vinne tillit i alle deler av befolkningen (representativitet) og for å sikre nødvendig kompetanse (Politihøgskolen, 2012; Politidirektoratet, 2008). Det antas at etniske minoriteter besitter en særegen kompetanse, en ressurs i kraft av sin etnisitet, som politiet kan nyttiggjøre til for eksempel å styrke relasjonen til minoritetsungdom. Vi vet imidlertid lite om hvorvidt det fungerer slik i praksis.

Artikkelen tar mål av seg å belyse følgende problemstilling: *Hvordan kan etnisitet nyttiggjøres som en ressurs som kan bidra til å styrke relasjonen mellom politiet og minoritetsungdom?* For å kunne avgjøre hvorvidt etniske minoriteter i politiet representerer annerledes forståelser, praksiser og ferdigheter enn sine kolleger, og hvorvidt dette kan knyttes til deres etnisitet, må de studeres i lys av en større helhet. For det første kan man ikke ta for gitt at politibetjenter med etnisk minoritetsbakgrunn representerer andre forståelser, praksiser eller ferdigheter enn politifolk ellers. Forskning viser nemlig at det blant politistudenter hersker relativt homogene oppfatninger om hva slags ferdigheter en polititjenesteperson bør ha (Abrahamsen & Strype, 2010; Petersson, 2014; Winnæss & Helland, 2014). For det andre må man ta høyde for at nye kolleger sosialiseres inn i politikulturens normer og praksisvurderinger (Petersson, 2014; Fekjær, Petersson & Thomassen, 2014), og at hvorvidt etnisitet kan nyttiggjøres som ressurs, forutsetter aksept og anerkjennelse i kollegafellesskapet.

For å kunne besvare problemstillingen har vi derfor utformet fire forskningsspørsmål. Vi vil utforske 1) hva politibetjenter med etnisk minoritetsbakgrunn anser som «godt politiarbeid», 2) hvordan de tilnærmer seg minoritetsungdom i/fra utsatte boområder i praksis, 3) hvordan de eventuelt bruker egen etnisitet som en ressurs i denne praksisen, og 4) hvilke forståelser, praksiser og ferdigheter som verdsettes på dette området.

Før vi forklarer hva slags datamateriale, metoder og analytiske grep vi har benyttet i vår utforskning av disse spørsmålene, vil vi beskrive forskningsfeltet som studien går i dialog med.

Forskningsfelt

Flere norske byer er preget av geografisk segregering eller bokonsentrasjon, og ofte er det sammenfall mellom etnisk og sosioøkonomisk boligsegregasjon (Brattbakk & Wessel, 2016). I det som betegnes som *utsatte boområder* i storbyene, finner man en opphopning av levekårsulemper, noe som kan ha uheldige konsekvenser for barn og unges oppvekst og framtidige livssjanser (Brattbakk, Nyhus, Andersen, Reichborn-Kjennerud & Iversen, 2016). Oslo politidistrikt (2018) beskriver boligområder som er kjennetegnet av familier med ungdom som har problemer med høyt skolefravall, psykisk helse, rus og kriminalitet. Ungdom som vokser opp i Groruddalen og Søndre Nordstrand, er mindre fornøyd med lokalmiljøet sitt og mer engstelige for å bli utsatt for vold enn ungdom andre steder (Bakken, 2018).

Fra politiets innbyggerundersøkelser vet vi at ikke alle befolkningsgrupper har like høy tillit til politiet (Politidirektoratet, 2004–2018), og mye tyder på at ungdom i utsatte boområder har lavere tillit til politiet enn den øvrige befolkningen. En pågående studie av elever i videregående skole antyder en mulig sammenheng mellom etnisitet og tillit til politiet, men også at kjønn og karaktersnitt er av betydning.¹ Ifølge et nordisk forskningsprosjekt opplever unge menn med minoritetsbakgrunn at politiet ser dem som en trussel (Haller et al., 2018; Solhjell et al., 2019), og skoleelever med minoritetsbakgrunn fra utsatte boområder i Oslo beskriver politiets oppmerksomhet som stigmatiserende og urettferdig (Solhjell, 2019). Å bli utsatt for økt kontroll og mindre beskyttelse oppleves som diskriminerende (Solhjell et al., 2019; Sollund, 2007; Wieslander, 2019), og forskning viser at opplevd diskriminering kan svekke folks tillit til politiet (Støren, 2019; Thomassen, 2017).

Solhjell (2019) argumenterer for at hyppig kontroll kan føre til opplevd slitasje og gi grunn for situasjoner der politi og minoritetsungdom gjensidig provoserer hverandre. Dette kan bidra til å svekke de unges opplevelse av prosessrettferdighet (se også Haller et al., 2018). Imidlertid vet vi ikke hvorvidt slitasje avhenger av politiets tilnæringsmåte, da det er forsket lite på. Få har studert hva slags oppfatninger og praksiser som preger politiet i deres tilnærming til minoritetsungdom. Et unntak er Östlund (2013), som finner konkurrerende normer og praksiser i en studie om hvordan etnisitet brukes og legitimeres som utskillingsfaktor i det operative arbeidet i svensk politi. Politifolk som tilhører det Östlund kaller «den nye skolen», er opptatt av hvordan de som kontrolleres opplever kontrollen, de bruker tid på å forklare hvorfor de stopper og kontrollerer, og de mener at samarbeidsvilje og tillit er viktig for å kunne drive effektivt politiarbeid. De som tilhører «den gamle skolen», derimot, er mindre opptatt av hvordan de som stoppes og kontrolleres opplever kon-

1. Fra en pågående studie som omfatter over 7000 elever på videregående skoler i Oslo, Akershus og Buskerud, rapporterer Djuve og Friberg om at minoritetsungdom med bakgrunn fra Asia og Afrika (både de som selv har innvandret og særlig norskfødte med innvandrerforeldre) har betydelig lavere tillit til politiet enn etnisk norske ungdommer (Bulai & Gjellan, 2017). Forskerne mener dette kan ha sammenheng med erfaringer fra landet ungdommen eller deres foreldre kom fra, men påpeker også at de finner en sammenheng mellom karaktersnitt, kjønn og tillit (skolene med mest gutter og lavest karaktersnitt har høyest andel elever med lav tillit til politiet).

trollen, og de mener at det ikke er nødvendig å «rettferdiggjøre» politiets handlinger. Östlund beskriver dette som konkurrerende legitimeringsstrategier som eksisterer side om side, og påpeker at tilhørigheten til «ny» eller «gammel skole» ikke nødvendigvis sammenfaller med et generasjonsskille.

Rekruttering av etniske minoriteter til politiyrket har blitt sett som et virkemiddel for å styrke politiets legitimitet. Bred rekruttering har vært et grunnprinsipp for norsk politi siden tidlig 1980-tall (NOU 1981: 35); i 2008 fikk politiet en strategisk mangfoldsplan (Politidirektoratet, 2008), og fra Politihøgskolens side har det vært lagt ned et betydelig arbeid for å øke andelen etniske minoriteter blant politistudentene. Rekrutteringspolitikken bygger på en forutsetning om at etniske minoriteter kan tilføre politiet viktig kompetanse, sikre representativitet i befolkningen og således bidra til økt tillit til politiet (Bjørkelo, Bye, Leirvik, Egge & Ganapathy, 2020; Todak et al., 2018).

Tidligere forskning antyder at rekruttering av etniske minoriteter til politiet kan ha en positiv effekt på relasjonen mellom politi og etniske minoriteter. Weitzer (2000) har forklart at den amerikanske befolkningen foretrakk etnisk blandede patruljer fordi de mente at politibetjentene ville lære av hverandre og modifisere hverandres atferd, mens Görtz (2015) har vist hvordan svenske politifolk med etnisk minoritetsbakgrunn bruker opplevelser av «felles» etnisitet for å skape en positiv kontakt i møter med minoritetsungdom, for å reparere såret stolthet eller for å vinne tiltro i kriminalitetsforebyggende øyemed (Görtz, 2015, s. 190–196). På den annen side viser forskning at etnisitet ikke kun brukes i relasjonsbyggende øyemed. Löfstrand & Uhnoo (2014) finner at situasjonell etnisk matching brukes som et strategisk virkemiddel av svensk politi. Gjennom å tone ned sin svenskhet og spille på stereotypiske forestillinger om «utlendinger» og «lavklasse»² kan politibetjenter med etnisk minoritetsbakgrunn «gli inn» i miljøet de spaner på. Deres etnisitet brukes altså strategisk til kontroll og overvåking av bestemte segmenter i samfunnet, og en slik bruk bidrar til opprettholdelse av ekskluderende praksiser, marginalisering og reproduksjon av sosial ulikhet.

Etnisitet anses som en ressurs fra politisk hold, men forskning viser at ressursen ikke nødvendigvis anerkjennes eller benyttes i politiorganisasjonen. Wieslander (2019) har studert hvordan svenske politistudenter snakker om mangfold, og bak den offisielle retorikken (mangfold som et gode for politiet og samfunnet) finner hun to konkurrerende diskurser der den ene anerkjenner mangfold som et politisk mål, mens den andre ser mangfold som en trussel mot et enhetlig og nøytralt politi. En ny norsk studie finner at politistudenter og politibetjenter med etnisk minoritetsbakgrunn opplever at deres etniske kompetanse ikke blir verdsatt av medstudenter eller kolleger, og det etterlyses et institusjonelt ansvar for ivaretagelse og utvikling av mangfoldskompetansen (Bjørkelo et al., 2020).

Cashmore (2002) viser at etniske minoriteter i det britiske politiet var svært tvilende til at mangfoldspolitikken ville føre til endringer i hvordan politiarbeidet ble gjort, fordi sosialisering inn i en (hvit) yrkeskultur ble forstått som uforenlig med etnisk tilhørighet. En slik fortolkning finner støtte i skandinavisk forskning som viser at politistudenter er relativt like i synet på hvilke ferdigheter en polititjenesteperson bør ha, og at nye kolleger sosialiseres inn i yrkeskulturens normer og vurderinger (Pettersson, 2014). Både britisk og svensk forskning viser at politibetjenter med etnisk minoritetsbakgrunn opplever at det reises spørsmål ved deres lojalitet, at kolleger spøker om deres bakgrunn, og at de opplever å bli posisjonert som «outsiders within» (Peterson & Uhnoo, 2012; Loftus, 2009, s. 73). Slike

2. Slike forestillinger betegnes av Östlund (2013) som symbolske koblinger mellom «utlendinger», tilbøyelighet til å begå kriminalitet og bestemte geografiske områder (utsatte boområder).

praksiser tilrettelegger ikke for at etniske minoriteter vil ta i bruk sin kompetanse, eller aktivere sin etnisitet i politiarbeidet, noe også Gørtz (2015, s. 186) indirekte påpeker.

Det er forsket lite på hvordan relasjonen mellom minoritetsungdom og politiet oppfattes og erfares fra politiets side, og det er lite kunnskap om etnisitetens betydning for relasjonen.

Analytisk rammeverk

Artikkelen tar mål av seg å belyse hvorvidt og hvordan etnisitet kan nyttiggjøres som en ressurs som kan bidra til å styrke relasjonen mellom politiet og minoritetsungdom. Som forklart i innledningen kan man ikke ta for gitt at politiansatte med etnisk minoritetsbakgrunn representerer annerledes oppfatninger, normer og praksiser enn andre politiansatte. For å kunne avgjøre om de besitter ressurser som kan knyttes til deres etnisitet, og hvorvidt de kan benytte disse i sitt politiarbeid, må de studeres i lys av hva slags oppfatninger, normer og praksiser som preger politiet som en større helhet. Siktemålet i denne artikkelen er ikke å gjennomføre en analyse av hva som gir anerkjennelse på politifeltet per se, men vi må vite noe om hva som anses som «gyldig kunnskap» og «godt politiarbeid» overfor minoritetsungdom i utsatte boområder, for å kunne avgjøre hvorvidt og hvordan etnisitet kan nyttiggjøres som ressurs.

Bourdieu's begreper om felt, kapital og habitus har blitt brukt i studier av politiets yrkeskultur (se f.eks. Chan, 2004), og begrepene har vist seg egnet til å belyse hvordan politiansatte aktivt deltar i konstruksjon og reproduksjon av kulturell kunnskap og institusjonell praksis og maktaspektene ved denne aktiviteten. Vi vil i det følgende argumentere for at begrepene også er egnet til å identifisere etnisitet som ressurs, og til å vurdere hvorvidt og hvordan en slik ressurs kan nyttiggjøres.

En undersøkelse av hvordan etnisitet kan brukes som ressurs i politiarbeidet, forutsetter for det første et analytisk grep for å kunne gripe hva en slik ressurs består i. I en studie om rekruttering av etniske minoriteter til den norske politiutdanningen diskuterer Egge, Ganapathy & Runhovde (2008) hvordan de etniske minoritetsstudentenes kompetanse best kan forstås. De mener at etniske minoriteter besitter en uformell og erfaringsbasert «kulturell» kompetanse, og argumenterer for at den kan forstås gjennom begrepet habitus, fordi kompetansen er taus samtidig som den er velartikulert ved å være kroppsliggjort i vaner, tanker, følelser og handlinger.

Habitus er ifølge Bourdieu (1990) et sett av tillærte disposisjoner for å handle på bestemte måter, en form for ressurser eller et repertoar av handlemåter som kan aktiveres og settes i spill. Habitus betegner en sosialisert kropp, en strukturert kropp som har gjort de ytre strukturene til noe indre. Ikke bare klasseposisjon, men også kjønn og etnisitet kan nedfelle seg i mentale skjemaer for forståelse og handling (Prieur, 2006, s. 39-40). De internaliserte strukturene skaper kognitive disposisjoner som styrer, men ikke determinerer individet til å tenke, oppfatte og handle på bestemte måter. En innprenting av mentale skjemaer skjer gjennom hele livet, men den innprenting som skjer i oppveksten og i hjemmet, er viktigst, fordi «det nye gribes ud fra de skemaer for værdsættelse og opfattelse man har med sig fra tidligere» (Prieur, 2006, s. 42). Ut fra denne logikken vil en etnisk norsk politibetjent som har vokst opp i en middelklassefamilie i et ruralt område, forstå og utføre politiarbeidet på andre måter enn en minoritetsetnisk politibetjent som har vokst opp under trange økonomiske kår i et drabantbyområde.

Hvorvidt etnisitet som habitus kan nyttiggjøres som ressurs, avhenger imidlertid av konteksten den skal nyttiggjøres i, som i vårt tilfelle er politiarbeid. I Bourdieu's maktperspektiv kan politiarbeid betraktes som et felt, det vil si som et relativt avgrenset, autonomt område, bestående av individer som inngår i relativt stabile maktposisjoner. Et felts autonomi består

av dets indre spenninger (motsetninger og konflikter) som er helt eller delvis uavhengig av de konflikter som finnes utenfor feltet (Sestoft, 2006, s. 166). For å kunne kalle noe for et felt må det også være mulig å vise til eksistensen av en eller flere kapitalformer som er spesifikke for feltet. Ifølge Bourdieu (2006) skal kapital forstås som noe mer enn en ting, en ferdighet eller en ressurs, fordi kapital skaper ulikheter i makt. For at en ferdighet skal kunne betraktes som kapital, må den innfri bestemte kriterier; det må være en relativ knapphet på ferdigheten, fordelingen av ferdigheten må være ulikt fordelt, og det må være et felt der den bestemte ferdigheten verdsettes (Flemmen, 2013).

Det er forskjellige kapitalformer i spill i et felt, og feltet er dynamisk fordi deltakerne i feltet kjemper om anerkjennelse for de ferdigheter og kunnskaper som de selv tilfører feltet. Bestemte ferdigheter og kunnskaper gir mer anerkjennelse enn andre, og således påvirkes deltakernes posisjon i feltet. For eksempel viser tidligere politiforskning at fysiske ferdigheter kan konverteres til symbolsk kapital (anerkjennelse og prestisje) på politifeltet (Chan 2004; Lagestad, 2010). Samtidig framheves også kommunikative ferdigheter som viktige i politiarbeidet, og følgelig oppstår det kamp om hvilke ferdigheter som gir anerkjennelse. Chan (2004) viser at nye forestillinger om politiarbeid, som for eksempel lokallorientert politiarbeid («community policing») eller problemorientert politiarbeid (POP) forsøker å endre premissene for hva som gir anerkjennelse, ved å introdusere alternative kilder til symbolsk kapital.

Ved å forstå etnisitet som habitus, og ved å undersøke hva som anses som «gyldig kunnskap» og «godt politiarbeid» i en spesifikk del av politifeltet (politiets arbeid med minoritetsungdom i utsatte boområder), er målet å danne seg et inntrykk av hva slags posisjoner som dominerer og konkurrerer, og hvorvidt de hemmer eller fremmer bruken av etnisitet som ressurs (hvorvidt etnisitet som ressurs kan konverteres til symbolsk kapital på feltet).

Data og metode

Artikkelen tar utgangspunkt i to studier gjennomført av to forskere med ulik fagbakgrunn,³ der vi bruker ulike metodiske innfallsvinkler for å belyse artikkelens problemstillinger. Leirvik har gjennomført et feltarbeid der hun har intervjuet og observert politiansatte med etnisk minoritetsbakgrunn,⁴ mens Ellefsen har gjennomført en dokumentstudie av politiansattes utsagn i offentlige medier.

Feltarbeid

Analysene av hvordan politibetjenter med etnisk minoritetsbakgrunn forholder seg til minoritetsungdom, tar utgangspunkt i et feltarbeid i to politikretser i det urbane østlandsområdet som omfatter utsatte boområder. Feltarbeidet ble gjennomført i 2017 og besto av deltakende observasjon og dybdeintervjuer med politibetjenter med etnisk minoritetsbakgrunn som arbeidet/hadde arbeidet i patruljevirkosomhet. Den overordnede hensikten med feltarbeidet var å undersøke hvordan etnisitet kan brukes som ressurs i ordinært patruljearbeid, hvordan informantene definerer seg som politi, og deres erfaringer med inkludering og ekskludering.⁵ Forskeren fulgte fem politibetjenter i deres daglige arbeid, over to dagvakter, ti kveldsvakter og syv nattevakter. I etterkant av observasjonsperioden ble det gjen-

3. Leirvik er sosiolog og Ellefsen er historiker.

4. Leirvik arbeidet som forsker og underviser ved Politihøgskolen da feltarbeidet ble gjennomført.

5. Dette materialet inngår som del 2 av et større forskningsprosjekt om minoriteter i utdanning og etat. Se <https://app.cristin.no/projects/show.jsf?id=465586>

nomført dybdeintervju med hver av disse. Ytterligere sju politibetjenter ble rekruttert for intervjuer gjennom snøballmetoden. Intervjuene varte to til tre timer, og forskeren tok utgangspunkt i en intervjuguide utformet med utgangspunkt i tidligere forskning. Nye temaer som informantene introduserte, ble fortløpende inkludert slik at de kunne følges videre i observasjon av og intervju med andre informanter.

De tolv politibetjentene, hvorav to kvinner, er i alderen 25–37 år, og ti av dem er norskfødte med innvandrerbakgrunn.⁶ Informantenes foreldre er født i syv ulike land i Asia, Afrika og Øst- og Sør-Europa. De kom som arbeidsinnvandrere eller flyktninger til Norge i perioden 1970- til -90-tallet. Foruten norsk og engelsk behersker informantene til sammen 11 ulike språk. Gitt den lave andelen etniske minoriteter i politiet er vi ekstra påpasselige med ivaretagelse av informantenes anonymitet.⁷ Når utdrag fra intervjuer eller feltnotater brukes eller omtales, oppgis aldri informasjon som navn, alder, egen/foreldres landbakgrunn, rangorden eller arbeidssted. Stedshenvisninger er erstattet med mer generelle benevnelser, og enkelte steder, der kjønn er uten betydning for kontekst, er det endret.

Intervjuene er transkribert, kodet for hånd, og deretter redusert og sortert i en datamatrix for å kunne identifisere mønstre og variasjoner i materialet. Feltnotatene utgjør et mindre tekstmateriale, og er lest igjennom som helhet i en søken etter relevante observasjoner og utsagn. For å fange konteksten noe ble sagt eller gjort i, og for å opprettholde nærhet til informantene, har vi i arbeidet med å skrive ut analysen kontrollert alle tolkninger opp mot de transkriberte intervjuene og feltnotatene.

Analysene som presenteres i denne artikkelen, er basert på overordnede intervjukoder av typen: hva er interessant ved jobben; myke og tøffe verdier; og etnisitet som ressurs i det generelle patruljearbeidet. Under sistnevnte finner vi at informantene beskriver etnisitet som en ressurs på fire måter: Det kan dreie seg om en 1) evne til å forstå og utøve kulturelle skript og koder, inklusive non-verbale kulturelle uttrykksmåter, en 2) spesifikk språkforståelse (beherskelse av bestemte fremmedspråk), en 3) generell språkkompetanse (det å forstå gebrokkent norsk fordi man kjenner til setningsoppbygging i bestemte regioner), eller 4) å ha erfaringer fra eller kjennskap til språk og kultur hos unge med minoritetsbakgrunn med tilhørighet til utsatte boområder.⁸

Dokumentstudie

Analysene av hva som anses som «gyldig kunnskap» om og «godt politiarbeid» overfor minoritetsungdom i utsatte boområder i politifeltet, tar utgangspunkt i en dokumentstudie om politiansattes ytringer i offentlige medier. Medieuttalelsene gir ikke en uttømmende oversikt over hvordan politifeltet som helhet forholder seg til minoritetsungdom i utsatte boområder, men de gir et innblikk i hva slags posisjoner feltet er preget av, noe det ikke er forsket på tidligere.

Analysen av politifeltets posisjoner i samfunnsdebatten bygger på et datamateriale bestående av norske avisartikler publisert i treårsperioden juni 2016 til september 2019. Avisartiklene ble samlet ved bruk av søkemotoren Retriever i mediearkivet Atekst, som inneholder artikler fra over 300 norske aviser, tidsskrifter og nyhetsbyråer. Søk etter artikler som handler om politiets arbeid med etniske minoriteter, ga drøye 4700 treff, men dette til-

6. Noen har selv innvandret med foreldre, men de var så unge at de ut fra SSBs kategoriseringer inngår i kategorien norskfødte med innvandrerforeldre. To av de tolv informantene har en mer blandet minoritetsbakgrunn.

7. Blant politiutdannede i politiet er denne på 2,6 prosent (se Bjørkelo et al., 2020).

8. Disse analytiske kategoriene er beskrivelser av hvordan informantene bruker sin etnisitet overfor ulike deler av den etniske minoritetsbefolkningen (se også Bjørkelo et al. (2020) der denne beskrivelsen er brukt).

svarer ikke unike artikler, siden én og samme artikkel ikke sjelden blir publisert i flere medier/aviser.⁹

Ved første gjennomlesing ble det gjort et utvalg av kun de artiklene som omhandler politiets arbeid med minoritetsungdom i eller fra utsatte boområder, og hvor aktører med tilhørighet til politi- og lensmannsetaten har uttalt seg. Det utvalgte materialet (drøye 800 artikler) ble deretter sortert og kodet etter følgende kategorier: hvem som uttaler seg (navn, stilling, organisasjons- og stedstilhørighet), hvilken kontekst utsagnet inngår i, hvordan de beskriver forholdet mellom politiet og minoritetsungdom i eller fra utsatte boområder, samt hvordan de mener at politiet burde opptre overfor denne gruppen.

I analysen av medieuttalelsene rettes oppmerksomheten mot hvordan «problemet» etnisk minoritetsungdom forstås og forklares, ut fra en hypotese om at det er en sammenheng mellom problemforståelse og hvilke virkemidler og tilnæringsmåter man finner hensiktsmessige (Bacchi, 2012). Gjennom å søke etter sammenhenger på tvers av aktører, problemforståelser og løsningsforslag identifiseres politifeltets formasjoner og posisjoner (Neumann, 2001; Schaaning, 1997). De feltspesifikke posisjonene analyseres og diskuteres i lys av tidligere forskning om hva slags kunnskaper, holdninger og ferdigheter som verdsettes i politifeltet generelt.

Hvordan kan etnisitet nyttiggjøres som en ressurs i politiarbeidet?

Analysen er delt i to hoveddeler. Først benyttes data fra feltarbeidet til å belyse hva politibetjenter med etnisk minoritetsbakgrunn anser som «godt politiarbeid», hvordan de i egen praksis tilnærmer seg minoritetsungdom i eller fra utsatte boområder, og hvordan de eventuelt bruker egen etnisitet som ressurs i denne praksisen. Deretter brukes dokumentstudien til å utforske hvilke forståelser, praksiser og ferdigheter som verdsettes av andre aktører på politifeltet. Samlet sett bidrar analysene til å belyse hvordan etnisitet kan nyttiggjøres som ressurs for å styrke relasjonen mellom politiet og minoritetsungdom, og de analytiske funnene vil i artikkelens diskusjonsdel bli sammenfattet og drøftet i lys av tidligere forskning.

Oppfatninger og erfaringer blant politibetjenter med etnisk minoritetsbakgrunn
Til grunn for rekrutteringspolitikken ligger en antakelse om at politibetjenter med etnisk minoritetsbakgrunn har med seg andre perspektiver, kunnskaper og ferdigheter som de kan nyttiggjøre i sin utøvelse av politirollen. Imidlertid viser tidligere forskning at polititjenestepersoner har relativt homogene oppfatninger om hva slags ferdigheter som er viktige i polityrket, at fysiske ferdigheter og autoritære tilnæringer ofte verdsettes høyere enn kommunikative ferdigheter og forklarende tilnæringer, og at nyutdannede raskt sosialiseres inn i yrkeskulturens normer og praksisvurderinger (Hoel & Christensen, 2016; Lagestad, 2010; Loftus, 2009; Petersson, 2014; Winnæss & Helland, 2014). Før vi kan undersøke hvordan politibetjentene bruker egen etnisitet som ressurs, må vi derfor undersøke hva slags ferdigheter og tilnæringsmåter de selv mener at de benytter i sitt patruljearbeid, hvordan de vurderer og plasserer disse i relasjon til kollegers ferdigheter og tilnæringsmåter, og hva slags ferdigheter de mener kjennetegner «godt» politiarbeid.

Når informantene definerer seg som politi, relaterer de gjerne til det de oppfatter som sentrale posisjoner i feltet. I presentasjonen av hvem de er, er de først og fremst politi. Det er først senere, når de eksplisitt blir spurt om betydningen av egen etnisitet, at flertallet presenterer det som en ressurs i rollen som politi. For eksempel forklarer en av informantene

9. Søkestreng: politi*(UNNTAT*Politikk*ELLERpolitisk*)OGinnvandr*ELLERetnis*ELLERminoritet*.

at han forstår seg selv som mye mer kompetent i det han omtaler som «krigerdelen» av jobben. Hans «mykere» kommunikative ferdigheter, til tross for at de ikke er en del av hans selvforståelse, er likevel svært tydelige når han senere i intervjuet beskriver hvordan han bruker sin etnisitet som en ressurs. Han skiller seg imidlertid ut fra flertallet av informantene, som løfter fram sine mykere ferdigheter når de skal forklare hva som gjør dem spesielt egnet for patruljearbeidet.

Vektleggingen av hvilke ferdigheter de mener gjør dem spesielt egnet i politijobben, står som regel i kontrast til hvilke oppdrag de setter mest pris på. Oftest er det de actionfylte oppdragene de verdsetter mest, og flere forklarer dette med at de i slike oppdrag opplever å få testet det noen omtaler som «enkeltmannsferdighetene» sine. I slike mer dramatiske hendelser er det gjerne det som i forskningen beskrives som maskuline ferdigheter, som tas i bruk. Informantene forklarer motsetningen mellom hva de er best på og hva de setter mest pris på, med at det er lettere å vurdere egen mestring på «action-oppdragene», og at slike oppdrag verdsettes fordi de representerer avvik i politihverdagen – «Det er ikke krig der ute».

Fortellingene til informantene om hvorfor de er egnet og hvilke oppdrag de setter mest pris på, kan tolkes i retning av en sidestilling av det vi vil kalle «harde» (autoritære, fysiske) og «myke» (forhandlende, kommunikative) ferdigheter som grunnlag for å kunne utøve «godt politiarbeid». Flertallet av informantene opplever at mykere ferdigheter egentlig er høyt verdsatt på arbeidsplassen, men at dette underkommuniseres internt. Det er de actionpregede oppdragene som blir brukt som en «god fortelling» når politifolkene er samlet (som på parolen før vakt eller dersom flere skriver rapport samtidig), og det er sjelden at de i slike fora diskuterer hva slags kommunikasjonsferdigheter eller andre myke ferdigheter som ble brukt for å løse oppdraget. Imidlertid opplever informantene at rommet for å snakke om myke ferdigheter er større innad i makkerparene, og en av dem illustrerer dette ved å si at de ofte bruker tiden i patruljebilen på å snakke om hvordan oppdragene ble løst.

Til tross for at rommet for å diskutere myke ferdigheter oppleves som mindre i større kollegafora, argumenterer flere av informantene for at myke ferdigheter verdsettes i større grad enn tidligere i kollegafellesskapet. Noen peker på Politihøgskolens undervisning i fag som kommunikasjon- og konflikthåndtering og yrkesetikk, og forklarer kulturendringen med at yngre generasjoner har med seg noe annet i bagasjen fra sin grunnopplæring. Noen få informanter opplever imidlertid at de står mer alene i å sidestille myke ferdigheter med harde ferdigheter.

Når informantene blir spurt om hvilke egenskaper som gjør dem egnet til patruljearbeid, løfter flertallet av dem fram at de er opptatt av å bruke tid på å forklare hvorfor noen blir stoppet og grunnlaget for beslutninger de tar. En av informantene forteller at hun bevisst bruker tid på å forklare, og at hun er opptatt av å gi folk mulighet til å forstå hvorfor hun gjør som hun gjør:

Noen løser oppdrag bare for å bli ferdig med det, jeg føler at jeg prøver å få folk til å føle seg forstått, eller føle at de har fått sagt sitt, og selv om jeg er uenig, så kan jeg si det og forklare hvorfor. Og jeg veit ikke om det er en sånn nybegynnergreie, men jeg ser at nye folk på orden, og det føler jeg også selv, at når jeg gjør en ting så forklarer jeg hvorfor jeg gjør det, da kan du være uenig, men da har du fått en forklaring, det føler jeg er veldig viktig. Mens med de som har jobbet lenger, de bare «Nå er du bortvist, ferdig snakka, jeg vil ikke høre noe mer». Og da blir du så sint hvis du er den andre parten, for du føler du ikke er forstått. Så akkurat det føler jeg er en egenskap jeg har. At jeg hører på hva du har å si til meg, det kan godt hende jeg ikke gjør det du ønsker jeg skal gjøre, men da har jeg hvert fall forklart deg hvorfor.

Informanten opplever altså at det er et skille mellom de yngre og de eldre når det gjelder hvor mye tid man bruker på å forklare. Hun løfter fram to mulige forklaringer på dette. Hun

sier at det kan tenkes det er slik fordi man er mer tålmodig når man er fersk, mens mer erfarne kolleger har hatt mange liknende oppdrag og kanskje har gått lei, og at de ikke bruker tid på å forklare på grunn av «slitasje». På den annen side løfter hun fram muligheten for at yngre generasjoner politiutdannede har med seg andre praksisidealer fra Politihøgskolen. Hun mener at den praksisen hun selv og andre mindre erfarne kolleger har, bidrar til at situasjonene løses på en roligere måte, og at dette er viktig med tanke på å opprettholde tilliten til politiet.

Også andre informanter argumenterer for at en «forklarende tilnærming» er noe de har lært i politiutdanningen, og at de har erfart at det fungerer i praksis. De opplever med andre ord at det er en tydelig kobling mellom teori og praksis, noe som styrker verdsettingen av en slik tilnærming. En av informantene argumenterer for viktigheten av å bruke tid på folk, å gi folk en «fair sjanse» og forklare hvorfor han gjør som han gjør, og mener at dette bidrar til å løse situasjoner på en mildere måte:

[...] tidligere, oldschool, i gamle dager så var det mer sånn machokultur, at du skal være fysisk robust, og du skal gå inn i situasjoner hvor du dominerer og AT, arrestasjonsteknikk, er litt av fokuset da. Men for min egen del og sånn som jeg har opplevd tjenesten nå når jeg har gått ut av skolen, så funker de egenskapene som jeg forteller om, mye bedre, for jeg føler at jeg, asså når man får gode tilbakemeldinger fra folk, så regner jeg med at det jeg gjør er riktig, ikke sant, og [...] i hodet mitt så tenker jeg når jeg er ferdig på et oppdrag så ønsker jeg at personen vi har med å gjøre får en god opplevelse av det, selv om vi er borte i forskjellige saker så er det viktig å ivareta dem da. Og jeg mener at med de egenskapene gjør du det på en bedre måte enn å bruke litt macho-tilnærming. Og så tror jeg sånn sett at kulturen har forandret seg i politiet, med tida og, for det er jo sånn at vi kjører med forskjellige folk, vi har aldri noe fasitløsning på ting. Jeg løser et oppdrag på en helt annen måte enn makker'n min gjør, og det at vi lærer av hverandre, når folk kjører med meg for eksempel, så får de flere ting i bagasjen de og, for de ser at dette funker veldig bra. Det er jo sånn at i de situasjonene må jeg tenke meg om når [hvor ofte] jeg har brukt håndjern fordi jeg får en såpass god relasjon at det går fint da, å ikke sette på folk håndjern.

Informantene opplever sin kompetanse på og bruk av en forklarende tilnærming som noe som de har til felles med hele den yngre generasjonen politiutdannede. Deres fortellinger om - og vår observasjon av - deres praksis viser likevel at deres etnisitet kan bidra til at de forstår hvorfor en slik tilnærming er hensiktsmessig i møtet med minoritetsungdom.

Flere av informantene relaterer en forklarende tilnærming eksplisitt til relasjonen mellom minoritetsungdom og politi, noe som kan tolkes som uttrykk for at de ser en slik tilnærming som spesielt egnet for å styrke relasjonen mellom minoritetsungdom og politi. En av informantene forteller om hvordan han i møter med minoritetsungdom i utsatte boområder bevisst bruker en forklarende tilnærming, men også om hvordan han kan «spille» på egen etnisitet, egne oppveksterfaringer og kompetanse i «gatespråk»:

Senest for én og en halv uke tilbake hvor det var en hendelse på [navn på sted], og så endte vi opp med å stanse to gutter [...], og det var ikke noe på dem, men de var så misfornøyde med å bli stansa og sa at de ble stansa av politiet hele tida og prøvde liksom å si at det var en rasegreie, de begynte å snakke om at venna deres ble stansa hele tida og så sa jeg til dem; vet du hva, jeg er fra [navn på området] selv [...], prøver å få dem til å forstå og prøver å forklare dem hvorfor vi stanse de, og da var de ikke like sure når vi gikk derfra. Jeg synes jo spesielt det er viktig å bruke tid med de da, fordi, på [stedet der jeg vokste opp] så var det mye sånn der «Fuck the police», men mye av det er jo basert på andres historier, folk flest har ikke selv erfaringer med politiet.

Informanten ser det som ekstra viktig å bruke tid på å forklare overfor minoritetsungdom. Hans oppveksterfaringer, måten vennene hans fremdeles snakker om politiet, og hans erfa-

ringer fra jobben i patruljetjeneste gjør ham bevisst på at unge minoritetsgutter har en opplevelse av å bli overkontrollert, og at dette skaper en motstand mot politiet. Informanten er klar over at det eksisterer en forestilling om at politiet har en praksis der unge minoritetsgutter, og særlig dem med tilhørighet til utsatte boområder, oftere blir kontrollert. Informanten er opptatt av å justere slike forestillinger gjennom sin praksis, og opplever at hans vektlegging av å bruke tid, vise respekt og forklare hvorfor noen stanses, kan bidra til det.

Informanten tar forestillingen om overkontroll på alvor, selv om han mener at den til dels representerer en myte om politiet, og argumenterer for at det ikke nødvendigvis er slik at unge minoritetsgutter blir kontrollert uten at det er et grunnlag for det. Men han forteller også at han har opplevd at enkelte av hans etnisk norske makkere definerer grupper av minoritetsgutter som kriminelle gjenger uten kvalifisert grunn: «Men jeg merker at med enkelte, enkelte makkere er litt mer sånn, ser unge gutter som er mørkhudete og så sier; oi, det er gjenggutter.» Informanten forteller videre at dersom en ungdom har gjort noe ulovlig, er det flere av kollegene hans som neste gang de påtreffer han, ønsker å kontrollere alle han er sammen med. Han sier at det hender at alle visiteres og bortvises, og at alle dermed blir like hardt straffet, noe han mener det ikke er grunnlag for å gjøre. Informanten mener at en slik kontrollpraksis, der alle individer rundt en person som har gjort noe ulovlig, automatisk kontrolleres og sanksjoneres bidrar til å forverre relasjonen mellom ungdommene og politiet. Han ser det derfor som sin oppgave å utfordre kollegenes stereotypiske koblinger mellom unge innvandregutter og gjengkriminalitet.

Gjennom å fortelle at han er vokst opp i samme område, kan informanten vise ungdommene at han vet hva det vil si å vokse opp i utsatte boområder. Oppveksterfaring og nåværende vennskap har gjort ham bevisst på forestillingen om overkontroll, og dette gjør at han lettere kan fange opp motstand og møte beskyldninger om rasisme og overkontroll med mer forståelse. I denne fortellingen ser vi verdien av å bli møtt med en forklarende tilnærming, samtidig som vi ser at de forklaringene informanten kan gi, er særlig verdifulle fordi han for de unge guttene ikke bare er politi, men også «en av dem». Slik kan en forklarende tilnærming gis en forsterket effekt gjennom å bli utøvet av en etnisk mangfoldig politietat.

At etnisitet kan fungere som en ressurs i en forklarende tilnærming, ble illustrert ved flere anledninger i feltobservasjon. På en nattevakt kommer en melding fra operasjonssentralen om at noen unge gutter med minoritetsbakgrunn har kastet stein, og politipatruljen stopper og sjekker en gruppe unge gutter med minoritetsbakgrunn.¹⁰ Politibetjenten med etnisk minoritetsbakgrunn tar regien mens hans etnisk norske makker står ved siden. Han åpner med «Hva skjer a gutta?», og følger opp med kontrollspørsmål av typen hvor de har vært og hvor de skal, på en jovial og vennlig måte. I løpet av samtalen endrer politibetjenten sosiolekten i retning av det som ofte blir omtalt som kebabnorsk. Han bruker tid på å forklare dem hvorfor de ble stoppet, og etter at det blir klart at det ikke er dem patruljen leter etter (de er for mange og betraktelig eldre enn dem det ble varslet om), bruker politibetjenten litt ekstra tid på å snakke om «løst og fast», blant annet utdanning og trening. Mot slutten av samtalen, når det er etablert en god stemning, tuller han med en av guttene og tar tak i ham og later som han skal sette på håndjern. Den unge mannen ser først litt forvirret og stresset ut, men når han forstår at det ikke er på alvor, ler og spøker han tilbake. Det er fortsatt god stemning da patruljen forlater stedet. I bilen etterpå diskuterer vi hvorvidt etnisitet var en viktig faktor for hvordan oppdraget ble løst. Politibetjenten med etnisk minoritetsbakgrunn mener at hans uformelle stil og det å snakke om løst og fast også er noe hans etnisk norske kollega mestrer. Kollegaen sier seg enig i det, men påpeker at den andres etni-

10. Deler av dette eksempelet er også brukt i et annet arbeid (se Bjørkelo et al., 2020).

sitet gjør det mulig å opptre på en måte som han selv ikke kan, og at det bidrar til å skape tillit i situasjonen. Vi tolker dette som uttrykk for at kollegaen mener at det er makkerens etnisitet som gir hans annerledes utøvelse av politirollen troverdighet og legitimitet.

Noen av informantene argumenterer for at etnisk norske politibetjenter som har vokst opp i utsatte boområder, også kan besitte spesielle ferdigheter som kan brukes som en ressurs. En av informantene sier det slik:

Men så har du jo også etnisk norske som er oppvokst på [navn på sted], som har hatt flere venner med innvandrerbakgrunn som de har vokst opp med, [...]. [De vil] også ... ha den forståelsen fordi de er oppvokst i det miljøet.

Her påpekes det at bestemte oppveksterfaringer gir en annen forståelse, og at det ikke nødvendigvis er etnisiteten i seg selv som gjør at man har med seg andre fortolkningsrammer inn i møter med minoritetsungdom i eller fra utsatte boområder. Både etnisitet og oppveksterfaringer kan ifølge informantene gi legitimitet og evne til å sette seg inn i de unges situasjon.

Vi observerte ingen eksempler på at politifolk med etnisk minoritetsbakgrunn ble strategisk valgt ut til å håndtere oppdrag med etniske minoriteter. Noen av informantene fortalte imidlertid at de hadde blitt brukt som en språkressurs i oversettelse av kommunikasjon til bruk i kriminalitetsforebyggende øyemed, og andre at deres språkkompetanse hadde blitt brukt i etterforskende øyemed. En av informantene fortalte at hun i en tidligere stilling hadde blitt brukt som en «skjult» ressurs for å fange opp samtale mellom enkeltindivider. Hun ble gjemt i en bil sammen med mennesker med tilhørighet til et kriminelt nettverk, for å rapportere hva de snakket om. Andre informanter hadde blitt brukt som ressurs i familievoldssaker blant innvandrere. En av informantene fortalte at en tidligere leder oppfordret ham til å arbeide sivilt fordi han da ikke vil bli «avslørt» som politi. I lederens øyne ville informanten lettere kunne «passere» som sivilist fordi det var vanskelig å skjønne at han var politi når han var «utenlandsk».

Ifølge våre observasjoner av informantene i deres praktiske patruljearbeid er det de selv som tar initiativ til å bruke egen etnisitet som ressurs. I møter med etniske minoriteter bruker de denne ressursen hovedsakelig på en relasjonsbyggende måte, eller som et virkemiddel i en kriminalitetsforebyggende tilnærming. Det betyr ikke at de er imot å ta i bruk «repressive tiltak» overfor minoritetsungdom ved behov, men snarere at de vektlegger en tilnæringsmåte der samarbeid og tillit står sentralt. Informantenes initiativ til å bruke egen etnisitet som en ressurs i politiarbeidet forutsetter imidlertid at de føler seg trygge på at deres kolleger i feltet anerkjenner, eller i hvert fall aksepterer, at og hvordan de bruker den. Som vi nå skal vise, er det delte meninger i feltet om hvordan man bør håndtere minoritetsungdom i utsatte boområder.

Oppfatninger i politifeltet

Hvorvidt etnisitet kan nyttiggjøres som ressurs for å styrke relasjonen mellom politi og etnisk minoritetsungdom, avhenger av hvordan politiet som en større helhet forstår relasjonen og mener den bør håndteres. Dette fordi politiansatte med etnisk minoritetsbakgrunn først og fremst identifiserer seg som politi, og som politi er de del av et felt preget av kamp mellom posisjoner. Hvordan aktører i politifeltet forstår «problemet», og hvilke tilnæringsmåter de mener er hensiktsmessige, preges i stor grad av hvilke kunnskaper og ferdigheter som verdsettes i feltet, men også av hvordan «problemet» forstås og diskuteres i den generelle samfunnsdebatten.

Spørsmålet om hvordan politiet bør håndtere ordens- og kriminalitetsutfordringer blant etniske minoriteter, har fått mye oppmerksomhet i den norske offentligheten, og særlig i kjølvannet av den europeiske «flyktningkrisen» (2013–2015). I perioden juni 2016 til september 2019 ble det publisert en betydelig mengde avisartikler som handler om politiets håndtering av kriminalitet og ordensproblemer blant minoritetsungdom med tilhørighet til utsatte boområder, og vi har søkt igjennom disse avisartiklene for å finne fram til hva representanter for politi- og lensmannsetaten sier om dette temaet.

I den offentlige debatten har statsrådene for justis og beredskap og innvandring og integrering definert ordens- og kriminalitetsproblemer blant minoritetsungdom i utsatte boområder som et kulturelt problem, og de har instruert politiet om å handle med autoritet og kraft. «Politiet sier vi er langt unna svenske tilstander, men hvis vi ikke nå griper inn og tar kontroll, kan dette utvikle seg i årene som kommer», sa for eksempel innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug i en diskusjon om ungdomskriminalitet på Grønland i Oslo i august 2016.¹¹ I oktober 2017 krevde justisminister Per-Willy Amundsen at politiet skulle «slå hardere ned på» kriminalitet og vold i Oslo-skolen, mens justisminister Jøran Kallmyr et drøyt år senere mente at gjengene i utsatte boområder måtte «knuses».¹²

Den justispolitiske ledelsen har også pålagt politiet å prioritere utlendingskontroll med det formål å identifisere personer uten lovlig opphold i Norge. Politidirektoratet har ved flere anledninger bekreftet behovet for bruk av identitetskontroll (såkalt «stopp-og-sjekk») i det offentlige rom, i den hensikt å oppfylle regjeringens måltall for tvangsretur av personer uten lovlig opphold.¹³ Organisasjonen mot Offentlig Diskriminering og Antirasistisk Senter har argumentert for at politiets stopp-og-sjekk-praksis fører til stigmatisering av norske borgere med etnisk minoritetsbakgrunn, og at det særlig rammer minoritetsungdommens tillit til politiet.¹⁴ Når politiet har blitt kritisert for å benytte etnisk profilering i dette kontrollarbeidet, har Politidirektoratet svart at «[n]orsk politi driver ikke med raseprofilering», at «det er nulltoleranse for rasisme i politiet», og at de som opplever seg urimelig behandlet, kan klage eller anmelde forholdet.¹⁵

Når politiets toppledere blir konfrontert med at ungdom i utsatte boområder føler seg urettferdig behandlet eller diskriminert, avvises problemstillingen ofte med at politiet ikke diskriminerer, eller at manglende respekt for politiet er et kulturelt problem.¹⁶ Politimesteren i Oslo har definert ordensproblemer og kriminalitet blant minoritetsungdom i utsatte boområder som et «integreringsproblem som politiet ikke kan løse alene», og har tatt til orde for stopp i bosetting av flyktninger i Oslo.¹⁷ Han har bedt om ressurser for å sikre økt tilstedeværelse, etterretningsvirksomhet og straffefølgelse, slik at politiet kan «slå ned på ungdommene i en tidlig fase».¹⁸ Politimesteren har også påpekt at samarbeid med kommunen om forebyggende tiltak er viktig, men har vært lite spesifikk om hva et slikt samarbeid skal bestå i.

Politiansatte på lavere organisatorisk nivå har også deltatt i den offentlige debatten. Mange av dem argumenterer for at kriminalitet og ordensproblemer blant minoritetsungdom må forstås som et *kulturelt problem*. Blant dem som forstår problemet på denne måten, finner vi både dem som arbeider i spesialiserte enheter med ansvar for bekjempelse av

11. *Nettavisen* 27.08.2016.

12. *Aftenposten* 11.10.2017; *Politiforum* 15.08.2019.

13. I 2015 var måltallet 7800 tvangsreturer, i 2016 ble det oppjustert til 9000, og i 2018 ble det nedjustert til 7500.

14. *Vårt Land* 12.07.2016; *Politiforum* 19.08.2016; *Dagen* 17.08.2017.

15. *Dagsavisen* 16.08.2017.

16. *Politiforum* 19.08.2016; *Dagen* 17.08.2017; *NTB tekst* 13.02.2019.

17. *VG* 14.02.2019.

18. *NTB* 12.10.2017.

alvorlig og organisert kriminalitet, og dem som arbeider med ordinær patruljetjeneste. Fra deres perspektiv er utsatte boområder gjennomsyret av organisert kriminalitet og av ungdommer som mangler respekt for politiet. Ungdommenes manglende respekt betraktes som uttrykk for en machokultur, og denne forklares dels som et resultat av oppdragelse, og dels som et resultat av gjengdanning. Gjenglederne beskrives som kyniske bakmenn som rekrutterer sårbare ungdommer som «har valgt å være kriminelle, og tror de kan tjene enkle penger på salg av narkotika».¹⁹

Politiansatte som forstår problemet som kulturelt betinget, tar nesten uten unntak til orde for en mer repressiv tilnærming bestående av økt tilstedeværelse, spaning, konfrontasjon og målrettet straffefølgelse.²⁰ Noen av dem argumenterer også imot forebyggende tilnærminger; for eksempel mener en pensjonert politimann «at forebyggende tiltak som ungdomsklubber og bekymringssamtale ikke virker, og at gjengkriminaliteten i utsatte boområder kun kan bekjempes gjennom senket kriminell lavalder og fengselsstraff».²¹ Flere gir uttrykk for at de savner offentlig anerkjennelse av deres forståelse av problemet som kulturelt betinget, og at det er vanskelig for dem å rette oppmerksomhet mot koblingen mellom kriminalitet og innvandring. En kronikk med tittelen «Uberettiget fremmedfrykt?»²² får mye oppmerksomhet, blant annet fra parlamentarisk leder for FrP som sier at «en modig norsk politiinspektør, turte for noen uker siden å ta den personlige belastningen med å si fra om sine bekymringer om asylinnvandring og kriminalitet».²³ Noen måneder senere advarer en politiansatt i Agder om at det «finnes parallellsamfunn på Sørlandet»,²⁴ mens en annen fra samme politidistrikt mener at politiet må våge å «kalle en spade for en spade».²⁵

Innvandringskritiske nettstedet resett.no og rights.no siterer anonyme politikilder som påstår at politiet bevisst «skjønmmaler», ut fra «en frykt for at det skal oppstå mer hat mot minoriteter. De [...] vil ikke skape et bilde av innvandring som et kriminalitetsproblem. Og da er det om å gjøre å dysse det ned».²⁶ Det henvises også til anonyme politikilder når nettstedenes redaktører argumenterer for hardere virkemidler fra politiets side:

Politiets feminine verktøykasse med omsorg, dialog, empati, rettferdighet, harmoni og fred [...] fungerer ekstremt dårlig når du må hankses med en importert (macho) voldskultur, som ikke følger de tidligere «spillereglene» mellom skurk og politi. Egenskaper politiet trenger er styrke, utholdenhet, handlekraft, konkurranseinstinkt, kynisme, rasjonalitet, rå muskelkraft – og så vi må gi politiet det skurkene har: våpen.²⁷

Politiansatte på lavere organisatorisk nivå er imidlertid ikke enige om hvordan problemet skal forstås og håndteres. Vi finner flere eksempler på at politiutdannede fagspesialister i forebyggende og etterforskende enheter, samt politibetjenter med erfaring fra patruljetjeneste i utsatte boområder, argumenterer for at kriminalitet og ordensproblemer blant minoritetsungdom må forstås som et *sosioøkonomisk problem*. En politibetjent skriver eksempelvis at «svenske tilstander i Oslo kun er fryktretorikk», at slike bilder «ikke [representerer] en sann virkelighetsoppfatning», og at det er sosioøkonomiske årsaker til krimi-

19. VG 13.02.2018; NTB tekst 18.06.2018.

20. *Politiforum* 29.04.2018; *Politiforum* 30.04.2018; *Aftenposten* 20.09.2018.

21. *Politiforum* 04.07.2018.

22. *Haugesunds Avis* 11.08.2016.

23. *Dagsavisen* 29.08.2016.

24. *Agderposten* 03.12.2016.

25. *Agderposten* 25.04.2017.

26. resett.no 24.05.2019.

27. rights.no 28.11.2018.

nalitetsutfordringene i Groruddalen.²⁸ Politiansatte som deler en slik problemforståelse, synes å være enige om at problemet ikke kan løses med repressive politiltak alene, og argumenterer for en sterkere prioritering av forebyggende og tillitsbyggende virkemidler. Mange beskriver relasjonen mellom politi og minoritetsungdom som en «tillitskrise», og påpeker at det er vanskelig å etablere en god dialog dersom den man skal snakke med, opplever seg diskriminert. En erfaren politibetjent sier det slik: «Det er et utfordrende utgangspunkt for kommunikasjon når de man skal snakke med, er overbevist om at samfunnet ser dem som annenrangs borgere. Et politi som bare responderer med maktbruk når noe har skjedd skaper svenske tilstander.»²⁹ Politiansatte som bekymrer seg mer for politiets legitimitet enn dets autoritet, argumenterer for kommunikative ferdigheter, en forklarende tilnærming og forebyggende samarbeid som de viktigste arbeidsmetodene overfor etnisk minoritetsungdom i utsatte boområder.³⁰

Medieutspillene vitner om et felt som er preget av (minst) to konkurrerende posisjoner: 1) De som definerer kriminalitet og ordensproblemer blant minoritetsungdom som et kulturelt problem, og som argumenterer for mer bruk av repressive virkemidler («den kulturelle posisjonen»), og 2) de som definerer kriminalitet og ordensproblemer blant minoritetsungdom som et sosioøkonomisk problem, og som argumenterer for prioritering av forebyggende og tillitsbyggende virkemidler («den sosioøkonomiske posisjonen»). Ser vi på hvilke aktører som tar til orde for den første eller andre posisjonen, finner vi at justispolitisk ledelse hovedsakelig støtter den første, at representanter for politiets toppledelse inntar en slags mellomposisjon, og at politiansatte på lavere nivå synes å være delt i to konkurrerende leire som definerer seg tydelig til den ene eller andre posisjonen.

Diskusjon

Når politiarbeid betraktes som et felt, og når vi konsentrerer oss om en helt spesifikk del av feltet, finner vi to konkurrerende posisjoner med ulike meninger om hva som er «godt politiarbeid» overfor minoritetsungdom i utsatte boområder. Posisjonene opererer med ulike forståelser av hva som er årsakene til ordens- og kriminalitetsproblemer i utsatte boområder, og de er uenige om hva slags tilnæringsmåter og ferdigheter som er best egnet til å håndtere disse problemene. Ifølge Bourdieu er et felt kjennetegnet av indre spenninger som er helt eller delvis uavhengig av konflikter utenfor feltet. Spenningsene mellom de to posisjonene innenfor den spesifikke delen av politifeltet som vi har valgt å konsentrere oss om, kan forstås som feltspesifikke, men med klare paralleller til konflikter som foregår utenfor feltet.

Vi ser flere likhetstrekk mellom de to konkurrerende posisjoner vi finner på politifeltet, og det konfliktbildet som tegnes av forskere som har studert norsk og skandinavisk innvandringsdebatt i kjølvannet av «flyktningkrisen» (Hognestad & Lamark, 2017; Hovden & Mjelde, 2019; Nygård, 2019). Politiet er ikke alene om å mene noe om hvordan minoritetsungdom i utsatte boområder bør håndteres. Ifølge én journalist framstår «Oslo Øst [som] en nasjonal slagmark i innvandringsdebatten» (Slettholm, 2017), mens en annen betegner debatten på følgende måte: «Det er truende for innvandringskritikere om det går bra i Groruddalen, og det er truende for de liberale om det går dårlig» (Indregard, 2017). Debattanter som står for en restriktiv innvandringspolitikk, vektlegger kulturelle årsaksforklaringer, og tar til orde for en *hardere tilnærming* fra politiets side der reaktiv innsats basert på overvåk-

28. *Politiforum* 10.09.2018.

29. *Dagbladet* 20.08.2019.

30. *VG* 04.05.2019; *VG* 05.05.2019; *VG* 20.05.2019; *Politiforum* 15.08.2019; *Politiforum* 02.09.2019.

ning, kontroll, pågripelser, straffeforfølgelse og utvisning prioriteres. Debattanter som står for en liberal innvandringspolitikk, vektlegger sosioøkonomiske årsaksforklaringer, og argumenterer for en *mykest mulig tilnærming* basert på dialog og forebyggende samarbeid. Når politifeltets posisjoner ses i lys av den generelle innvandringsdebatten, framstår posisjonenes virkemiddelpreferanser som en konsekvens av en politisert virkelighetsforståelse.

Hvordan man forstår et problem, kan være avgjørende for hva slags virkemidler man finner hensiktsmessige (Bacchi, 2012), men en problemforståelse kan også forstås som en legitimerende konsekvens av en feltspesifikk preferanse for spesielle tilnæringsmåter og ferdigheter (Chan, 2004). Spenningene mellom de to posisjonene er ikke nødvendigvis avhengige av ytre konflikter. De kan også forstås som en konsekvens av feltets «indre» logikker og konfliktstrukturer. Analysene av politiets stemmer i den offentlige debatten og av fortellingene blant politibetjentene med etnisk minoritetsbakgrunn om hva som utgjør godt politiarbeid, viser at det foregår kamper på feltet om hvilke kunnskaper, ferdigheter og praksiser politiet bør vektlegge i sitt arbeid med minoritetsungdom. Dette kommer særlig til uttrykk gjennom hvordan aktørene beskriver «motpartens verktøykasse». Negative - og noen ganger nedsettende - omtaler av «de andres» forståelser, praksiser og ferdigheter viser at det er strid om hva som skal gis anerkjennelse i feltet.

Tidligere forskning har beskrevet politiet som en kultur der man jakter på spenningsøkende arbeid, der maskuline prestasjoner hylles, der villigheten til å bruke makt er stor, og der det er lite rom for å utfordre status quo (se Loftus, 2009, for en oversikt over forskningen på politikultur). I nyere norske studier tegnes et mer sammensatt bilde, og man har for eksempel vist at norske politistudenter motiveres både av spenningsøken og av et ønske om å hjelpe (Hoel & Christensen, 2016; Winnæss & Helland, 2014). Slike studier kan tolkes i retning av at det er ulike ferdigheter som betraktes som kapital, og som kan konverteres til symbolsk kapital innad i politifeltet, men at det kanskje fremdeles er slik at «harde» ferdigheter gir størst uttelling.

Flertallet av informantene våre framhever kommunikasjon, tålmodighet, evnen til å vise respekt og forståelse som ferdigheter som gjør dem særlig egnet for patruljearbeidet. De opplever at disse ferdighetene anerkjennes i større grad enn tidligere, altså at de kan omsettes i symbolsk kapital i feltet. Samtidig står de actionfylte oppdragene «høyt i kurs» hos informantene, og de forteller også at det er disse som dominerer samtalene i større kollegiale fora. Informantene opplever altså at både «myke» og «harde» ferdigheter gir anerkjennelse i feltet, og at vi kan snakke om en viss sidestilling av de to. Materialet viser imidlertid at ikke alle informantene opplever at en slik sidestilling har inntruffet, og at deres «myke» ferdigheter følgelig ikke kan omsettes i symbolsk kapital i feltet.

Flertallet av informantene argumenterer for og praktiserer en forklarende tilnærming overfor minoritetsungdom i utsatte boområder. Det betyr ikke at de er imot å benytte repressive tiltak ved behov, men at de vektlegger en tilnæringsmåte der samarbeid og det å bygge tillit står sentralt. Informantene forklarer at ikke alle gjør som dem, og omtaler «de andre» som politibetjenter som ikke bruker tid på å forklare og som har en mer autoritær og dominerende tilnærming i møter med befolkningen. Sammenlikner vi analysen av den spesifikke delen av politifeltet (politiets arbeid med minoritetsungdom) med informantenes beskrivelser av politifeltet generelt (politiarbeid), er konfliktstrukturene sammenfallende, men mer aksentuert i den spesifikke delen av feltet. Informantene presenterer ikke politibetjentes ulike framgangsmåter som en kamp mellom stridende posisjoner. Men de framhever en forklarende tilnærming som en bedre strategi og omtaler dem som ikke anerkjenner strategien, som utdaterte og slitne. Slike utsagn vitner om underliggende konfliktstrukturer og posisjonering.

Informantenes beskrivelser minner om det Östlund (2013) betegner som «den nye og den gamle skolen» i svensk politi.³¹ Der Östlund mener at de to konkurrerende posisjonene ikke nødvendigvis kan knyttes til yngre og eldre generasjoner, opplever våre informanter at et slikt skille er knyttet til generasjon. Vi kjenner ikke alder eller ansiennitet på alle politirepresentantene som har deltatt i den offentlige debatten, men ut fra de personopplysningene vi har, er gjennomsnittsalderen sannsynligvis høyere blant dem som tar til orde for en kulturell problemforståelse og «harde» virkemidler enn blant dem som argumenterer for en sosioøkonomisk forståelse og «myke» virkemidler.

En forklarende tilnærming ble først lansert som ideal for politiets patruljearbeid med prosjektet «Trygghet og tillit» i 2008 (Egge, Berg & Johansen, 2010). Samtidig fikk den forklarende tilnærmingen en sentral posisjon i grunnutdanningen ved Politihøgskolen, der metoden ble ansett som egnet for å oppnå prosessrettferdighet (Phelps, Carlquist & Gillespie, 2017; Paulsen, 2017). Ifølge Tyler (2009) kan en forklarende tilnærming der politiets beslutninger oppleves som rettferdige, nøytrale, konsistente og regelbaserte, føre til en opplevelse av prosessrettferdighet, noe som ifølge Thomassen har «vist seg å ha en positiv effekt på viljen til samarbeid med politiet og på viljen til å akseptere beslutningene fra politiet og justismyndigheter generelt» (2017, s. 40). Det er den yngre generasjonen politiutdannede som har fått opplæring i forklarende tilnærming med prosessrettferdighet som mål, og dette taler for at kampen mellom de to posisjonene som vi leser ut av vårt materiale, også kan forstås som en kamp mellom en eldre og en yngre generasjon.

Posisjonene bør imidlertid ikke kun forstås som generasjonsbetinget, i den forstand at konflikten med sikkerhet vil være avgjort når den «eldre garden» slutter å arbeide i politiet. «Politiarbeid kan aldri bli en harmonisk og konfliktfri virksomhet», skriver Finstad, og viser til politiets motsetningsfylte samfunnsoppdrag (2018, s. 36). Politiet skal fordele både onder (repressiv kontroll) og goder (rettssikkerhet, trygghet og velferd) i befolkningen, og i dette ligger en verdikonflikt som utfordrer politiets legitimitet. Politiet er nødt til å bruke repressive kontrolltiltak for å håndtere kriminalitetsutfordringer i utsatte boområder, samtidig som de også skal ivareta rettssikkerheten, tryggheten og velferden til dem som bor og oppholder seg i disse områdene. I et slikt perspektiv framstår de to posisjonene som et uttrykk for en latent verdikonflikt som gir grobunn for en konstant kamp mellom feltets aktører om hvilke verdier som skal vektes mest, og hvor maktrelasjonene mellom posisjonene er avhengige av tid og sted.

Å rekruttere etniske minoriteter til politiyrket har blitt sett på som et grep som kan styrke politiets kompetanse, representativitet og legitimitet. Med dette som utgangspunkt har vi utforsket hvordan etnisitet kan nyttiggjøres som en ressurs som kan bidra til å styrke relasjonen mellom politi og minoritetsungdom. Informantene forteller at bruken av etnisitet som en ressurs i hovedsak skjer på deres eget initiativ, og i hovedsak som virkemiddel i en forklarende tilnærming. Slik vi forstår det, hindrer ikke kampen mellom en «kulturposisjon» og en «sosioøkonomisk posisjon» på feltet at slike handlemåter kan aktiveres. Samtidig ser vi at mulighetsrommet kunne vært større, noe som også poengteres av Bjørkelo et al. (2020) når de etterlyser at det tas et institusjonelt ansvar for ivaretagelse og utvikling av mangfoldskompetansen i politi- og lensmannsetaten. Kollegafellesskap som domineres av en kulturposisjon som argumenterer for bruk av repressive metoder, hemmer sannsynligvis bruken av etnisitet som en relasjonsbyggende og tillitsbyggende ressurs.

Konfliktstrukturene som presenteres, knyttes til generasjon, og i presentasjonen av hvem de er, er informantene først og fremst politi. Flertallet av informantene argumenterer

31. Se også Finstad (2018, kap. 3) for en gjennomgang av litteraturen om ulike politistiler og tilnærminger.

for viktigheten av en forklarende tilnærming, og det er innenfor rammene av en slik tilnærming at de løfter fram egen etnisitet som en ressurs. Slik de forteller om det, og ut fra våre observasjoner, kan det se ut til at deres etnisitet gjør at de kan aktivere andre handlemåter enn sine kollegaer. For eksempel kan de i kontrollsituasjoner med minoritetsungdom ha med seg oppveksterfaringer som gjør at de bedre kan forstå opplevelser av urettferdighet og diskriminering, slik de er presentert i tidligere forskning (Haller et al., 2018). Noen av informantene er dessuten opptatt av å utfordre kollegers kontrollpraksiser som de mener har basis i stereotypiske koblinger mellom innvandregutter og gjengkriminalitet. Informantenes forståelse av politiarbeidet ser med andre ord ut til å være fortolket ut fra de mentale skjemaene de har med seg fra tidligere, og derfor framstår habitusbegrepet som egnet for å forstå hvordan etnisitet kan brukes som en ressurs som kan bidra til å styrke relasjonen mellom minoritetsungdom og politi.

Ifølge Petersson (2014, s. 132) kan «mangfold innen politiet i liten grad [...] forventes å påvirke politipraksis eller politiets holdninger», fordi forskning viser at nye kollegaer sosialiseres inn i yrkeskulturens normer og vurderinger. Dersom yrkeskultur forstås som en konstant størrelse som overleveres fra én generasjon til den neste, virker Peterssons påstand udiskutabel. Dersom yrkeskulturen heller forstås som et felt kjennetegnet av stadige kamper mellom posisjoner, åpner man imidlertid for en mer dynamisk forståelse (Chan, 2004). Og når etnisitet forstås som habitus, som kan aktiveres som en ressurs som kan veksles inn i symbolsk kapital på feltet, klarer vi å identifisere et handlingsrom der etnisk mangfold kan gi reelle utslag på hvordan politiarbeidet forstås og gjøres.

Hvorvidt etnisitet bør forstås som habitus eller en særegen form for kulturell kapital, kan også diskuteres. Habitus kan være nært knyttet til kapitalformer, og Sandberg & Pedersen (2006) viser for eksempel hvordan «gatekapitalen» kun kan brukes på gata. Ettersom gatekapitalen setter seg i kroppen og blir en del av individenes habitus, vil den på andre felt enn gata virke stigmatiserende og ekskluderende. Hvordan etnisiteten brukes i politiarbeidet, vil påvirke om denne ressursen er å betrakte som kapital eller ikke, fordi muligheten til å konvertere den til symbolsk kapital ikke er gitt. Som tidligere forskning viser, kan etnisitet brukes på ulike måter, og de ulike måtene gir ikke nødvendigvis lik anerkjennelse i feltet. Dersom etnisitet utelukkende betraktes som kapital, fanger man kun opp der etnisiteten anerkjennes som ressurs. Begrepet gir dermed ikke anledning til å avdekke de tilfeller der etnisitet brukes som ressurs uten å anerkjennes som det. Begrepet «habitus» gir derfor et bedre analytisk utgangspunkt for å forstå slike prosesser.

Der Löfstrand & Uhnö (2014) finner at etnisitet brukes som et strategisk virkemiddel i en tilnærming som bidrar til å opprettholde ekskluderende praksiser og reprodusere sosial ulikhet, finner vi et mer variert bilde. Hovedinntrykket er at informantene bruker egen etnisitet som en ressurs i relasjonsbyggende og forklarende tilnærminger. Informantene forteller imidlertid også at deres etnisitet har blitt brukt som et strategisk virkemiddel i repressive tilnærminger. I slike tilfeller er det først og fremst informantenes språkbeher-skelse og utseende som har blitt anerkjent som ressurser som kan tas i bruk i overvåkende og etterforskende øyemed.

Informantene har i liten grad tematisert fysisk utseende når vi har snakket om hvordan etnisitet kan brukes som en relasjonsbyggende ressurs. Prieur (2010) viser i en artikkel om etnisk kategorisering og rasisme hvordan hudfargen er sosialt betydningsbærende, og at disse betydningene spiller dominansforhold mellom hvite og svarte. Minoritetsungdom kan tillegge politiets hudfarge en betydning, for eksempel at den bærer bud om større eller mindre grad av forståelse. Imidlertid mener vi at hudfargens betydning som troverdighets-skapende element skjer i samspill med måten politiet opptrer på. Opptreden sitter i krop-

pen, i måten å gå på, stå på, hilse på, snakke på, og den kan for eksempel være formet av en oppvekst i utsatte boområder og erfaringer med å bli sett på som annerledes. Ikke alle av våre informanter er mørke i huden, og de som har lys hud, kan lettere «dekke over» sin etnisitet der det er ønskelig, men de kan også iscenesette måter å opptre på som vil gi troverdighet i møter med minoritetsungdom. Personer som har fått formet sin habitus i utsatte boområder, besitter en kompetanse eller symbolske ressurser som de kan anvende i et prosessrettferdig øyemed. Etnisitet gir imidlertid en ekstra verdi, fordi etniske minoriteter, både med og uten en slik «oppvekstkompetanse», har erfaringer med å bli sett som annerledes. Ikke alle med etnisk minoritetsbakgrunn har nødvendigvis lik habitus, da forskjeller i for eksempel klasseposisjon og kjønnete strukturer kan gjøre at de forstår og handler ulikt. Likevel er det sannsynlig at strukturelle forhold knyttet til etnisitet, som fordommer, rasisme eller andre krenkelser, har «satt seg i kroppene» deres, og at de derfor deler noen felles fortolkningsrammer eller mentale skjemaer.

Informantenes fortellinger peker på viktigheten av en forklarende tilnærming som kan virke relasjonsbyggende, både generelt i møter med alle i befolkningen og spesielt i møter med minoritetsungdom. En slik tilnærming vil ikke påvirke antallet kontroller politiet foretar, men den vil kunne bidra til en bedre praksis i måten kontrollene gjennomføres på, og hvordan de oppleves. Vi finner at politibetjenter med etnisk minoritetsbakgrunn har en habitus som kan nyttiggjøres som ressurs i en forklarende tilnærming, og at de også kan påvirke kollegers praksis. Slik kan etnisk mangfold gi reelle utslag på hvordan politiarbeidet forstås og gjøres, og bidra til å dempe konfliktene mellom minoritetsungdom og politi.

Konklusjon

Nyere nordisk forskning om hvordan minoritetsungdom opplever møter med politiet (Haller et al., 2018; Solhjell et al., 2019; Solhjell, 2019), tegner et bilde av en konfliktfylt relasjon som politiet må ta på alvor. Bidragene utfordrer den unnvikende strategien vi finner eksempler på i mediedebatten, der påstander om diskriminering avvises eller forklares utelukkende som et kulturelt problem (de unge har ikke respekt for politiet). På den annen side gir denne forskningen en ensidig framstilling av politiet. Ettersom relasjonen kun ses fra minoritetsungdommens perspektiv, er det ikke mulig å koble de unges erfaringer til politiets ulike tilnæringsmåter. Dermed risikerer forskerne å reprodusere stereotypiske framstillinger av et rasialisert eller slitasjeskadd politi, og slike beskrivelser bidrar ikke til å øke forståelsen av hva slags handlingsalternativer politiet har i sine møter med minoritetsungdom i eller fra utsatte boområder.

Dersom man ønsker å styrke relasjonen mellom minoritetsungdom og politi, er det behov for forskning som undersøker hvordan minoritetsungdom forstår politiets samfunnsoppdrag, og hvordan de erfarer de ulike tilnæringsmåtene som politiet benytter. Gitt forskjellene i måten man politisk forstår og håndterer utfordringer i utsatte boområder i Norden på (se for eksempel Staver, Brekke & Søholt, 2019), vil det være særlig interessant å belyse slike spørsmål i et komparativt nordisk perspektiv.

Takk

Vi vil takke to anonyme fagfeller, Annick Prieur og redaktør Helene Gundhus i *Nordic Journal of Studies in Policing* for konstruktive tilbakemeldinger på artikkelen. Politihøgskolen har bidratt med FoU-midler til datainnsamling (intervjuer og feltarbeid), og Politihøgskolen og NIBR, OsloMet har gitt oss tid til å arbeide med artikkelen og økonomisk støtte til deltakelse på konferanse. En ekstra takk går til informantene!

Referanser

- Abrahamsen, S. & Strype, J. (2010). Are they all the same?: Norwegian Police Officers' Personality Characteristics and Tactics of Conflict Resolution. *Policing and Society*, 20(1), 99-123. <https://doi.org/10.1080/10439460903377303>
- Ali, H. (2019, 4. mai). Kjære minoritetsungdom. Ikke kall kollegaen min for rasist! VG. Hentet fra <https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/K3Lq97/kjaere-minoritetsungdom-ikke-kall-kollegaen-min-for-rasist>
- Ali, H. (2019, 20. mai). Politimann Hassan Ali svarer: – Minoritetsungdom er ikke problem-ungdom! VG. Hentet fra <https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/b5Qa6d/politimann-hassan-ali-svarer-minoritetsungdom-er-ikke-problem-ungdom>
- Bacchi, C. (2012). Why Study Problematizations? Making Politics Visible. *Open Journal of Political Science*, 2(1), 1-8. <https://doi.org/10.4236/ojps.2012.21001>
- Bakken, A. (2018). *Ung i Oslo 2018*. NOVA Rapport 6/18. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. Høgskolen i Oslo og Akershus.
- Bjørkelo, B., Bye, H., Leirvik, M.S., Egge, M. & Ganapathy, J. (2020). Diversity in Education and Organization: From Political Aims to Practice in the Norwegian Police Service. Accepted. *Police Quarterly*. <https://doi.org/10.1177/1098611120976024>
- Bourdieu, P. (1990). *The Logic of Practice*. Stanford: Stanford University Press.
- Bourdieu, P. (2006). Kapitalens former. *Agora*, 24(1-2).
- Brattbakk, I., Nyhus, O.H., Andersen, B., Reichborn-Kjennerud, K. & Iversen, J.M.V. (2016). *Storbyfaktoren. Storbyenes særlige sosiale og økonomiske utfordringer*. AFI rapport 2016:3. Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet ved HiOA.
- Brattbakk, I. & Wessel, T. (2016). Nabolagets effekt: Hva er problematisk med geografisk ulikhet? I J. Ljunggren (red.), *Oslo – ulikhetenes by*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Bulai, E.M. & Gjellan, M. (2017, 29. september). Lav tillit til politiet blant innvandrerdømt. *NRK*. Hentet fra <https://www.nrk.no/norge/lav-tillit-til-politiet-blant-innvandrerdømt-1.13710856>
- Cashmore, E. (2002). Behind the window dressing: Ethnic minority police perspectives on cultural diversity. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 28(2), 327-341. <https://doi.org/10.1080/13691830220124369>
- Chan, J. (2004). Using Pierre Bourdieu's Framework for Understanding Police Culture. *Droit et société*, 56-57(1), 327-346. <https://doi.org/10.3917/drs.056.0327>
- Egge, M., Berg, M. & Johansen, N.B. (2010). En god dag på jobben – evaluering av prosjektet «Trygghet og tillit». *PHS Forskning 2010:5*. Oslo: Politihøgskolen.
- Egge, M., Ganapathy, J. & Runhovde, S. (2008). Hvitt eller bredt? – rekruttering av minoritetsstudenter til politihøgskolen. *PHS Forskning 2008:2*. Oslo: Politihøgskolen.
- Fekjær, S., Petersson, O. & Thomassen, G. (2014). From legalist to Dirty Harry: Police recruits' attitudes towards non-legalistic police practice. *European Journal of Criminology*, 11(6), 745-759. <https://doi.org/10.1177/1477370814525935>
- Finstad, L. (2018). *Hva er politi?* Oslo: Universitetsforlaget.
- Flemmen, M. (2013). *Class Analysis and Social Differentiation. An Approach to Contemporary Class Division* (PhD-Thesis. Department of Sociology and Human Geography, University of Oslo).
- Görtz, D. (2015). *Etnifiserade polispraktiker. Hur etnicitet görs i polisens vardag* (Dr.avhandling. Sociologiska institutionen. Lund Universitet). Lund: Media-Tryck.
- Haller, M.B., Solhjell, R., Saarikomäki, E., Kolind, T., Hunt, G. & Wåsterfors, D. (2018). Minor harassments: Ethnic minority youth in the Nordic countries and their perceptions of the police. *Criminology & Criminal Justice*, 20(1), 3-20. <https://doi.org/10.1177/17488958188007444>
- Hoel, L. & Christensen, E. (2016). Hvorfor velger politistudentene å bli politi? Om verdier, idealer og et trygt samfunn. *Nordisk politiforskning*, 3(1), 29-52. <https://doi.org/10.18261/issn.1894-8693-2016-01-04>
- Hognestad, L.I. & Lamark, H. (2017). Flyktningene kommer! Lokale mediers dekning av flyktningkrisen. *Norsk medietidsskrift*, 24(2), 1-19. <https://doi.org/10.18261/issn.0805-9535-2017-02-03>
- Hovden, J.F. & Mjelde, H. (2019). Increasingly Controversial, Cultural, and Political: The Immigration Debate in Scandinavian Newspapers 1970-2016. *Javnost - The Public. Journal of the European Institute for Communication and Culture*, 26(2), 138-157. <https://doi.org/10.1080/13183222.2019.1589285>

- Indregard, S. (2017, 17. mars) Østens mystikk. *Morgenbladet*. Hentet fra <https://morgenbladet.no/aktuelt/2017/03/ostens-mystikk>
- Lagestad, P. (2010). «Fysisk styrke eller bare prat». *Om kjønn, fysisk trening og ordenstjeneste i politiet* (Doktorgrad fra Norges idrettshøgskole).
- Loftus, B. (2009). *Police Culture in a Changing World*. Oxford: Oxford University Press.
- Løfstrand, C.H. & Uhnoo, S. (2014). Diversity Policing–Policing Diversity: Performing Ethnicity in Police and Private-Security Work in Sweden. *Social Inclusion*, 2(3), 75–87. <https://doi.org/10.17645/si.v2i3.40>
- Neumann, I.B. (2001). *Mening, materialitet, makt: En innføring i diskursanalyse*. Oslo: Fagbokforlaget.
- NOU 1981: 35. *Politiets rolle i samfunnet: delutredning I*. (82-00-70650-8). Oslo: Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning.
- Nygård, S. (2019). The Appearance of Objectivity: How Immigration-Critical Alternative Media Report the News. *Journalism Practice*, 3(10), 1147–1163. <https://doi.org/10.1080/17512786.2019.1577697>
- Oslo politidistrikt (2018). *Trender i kriminalitet 2018–2021. Digitale og lokale utfordringer*.
- Paulsen, J.E. (2017). Legitimitet, etikk og prosessrettferdighet. I J.M. Phelps, N.M.L. Larsen & M. Singh (red.). *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid. Sosialpsykologiske perspektiver* (s. 260–281). Oslo: Universitetsforlaget.
- Peterson, A. & Uhnoo, S. (2012). Trials of loyalty: Ethnic minority police officers as ‘outsiders’ within a greedy institution. *European Journal of Criminology*, 9(4), 354–369. <https://doi.org/10.1177/1477370812447266>
- Petersson, O. (2014). Hvem er politiet? I P. Larsson, H.O.I. Gundhus & R. Granér (red.), *Innføring i politivitenskap* (s. 110–133). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Phelps, J.M., Carlquist, E. & Gillespie, A. (2017). God kommunikasjon i operativt politiarbeid: å lytte, forstå og respondere. I J.M. Phelps, N.M.L. Larsen & M. Singh, *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid. Sosialpsykologiske perspektiver*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Politidirektoratet (2008). *Plan for mangfoldsarbeidet i politi- og lensmannsetaten*. Oslo: Politidirektoratet.
- Politidirektoratet (2004–2018). *Politiets nasjonale innbyggerundersøkelser*. <https://www.politiet.no/aktuelt-tall-og-fakta/tall-og-fakta/innbyggerundersokelsen/>
- Politiets høgskolen (2012). *Strategisk plan 2012–2016*. Oslo: Politiets høgskolen.
- Prieur, A. (2006). En teori om praksis. I A. Prieur & C. Sestoft (red.). *Pierre Bourdieu. En introduksjon* (s. 23–69). København: Hans Reitzels Forlag.
- Prieur, A. (2010). Fargens betydning. Om rasisme og konstruksjon av etniske identiteter. *Sosiologi i dag*, 40(3), 69–91.
- Sandberg, S. & Pedersen, W. (2006). *Gatekapital*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Schaanning, E. (1997). *Vitenskap som skapt viten. Foucault og historisk praksis*. Oslo: Spartacus.
- Sestoft, C. (2006). Felt: begreper og analyser. I A. Prieur & C. Sestoft (red.). *Pierre Bourdieu. En introduksjon* (s. 157–184). København: Hans Reitzels Forlag.
- Slettholm, A. (2017, 14. mars). Oslo øst er en nasjonal slagmark. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/QvqRV/oslo-oest-er-en-nasjonal-kamparena-andreas-slettholm>
- Solhjell, R. (2019). «Hele skolen trenger ikke den oppmerksomheten». Etniske minoriteters opplevelser av politiets skolebesøk på Oslos østkant. *Nordisk politiforskning*, 6(2), 156–168. <https://doi.org/10.18261/issn.1894-8693-2019-02-06>
- Solhjell, R., Saarikkomäki, E., Haller, M.B., Wästerfors, D. & Kolind, D. (2019). «We are Seen as a Threat»: Police Stops of Young Ethnic Minorities in the Nordic Countries. *Critical Criminology*, 27(2), 347–361. <https://doi.org/10.1007/s10612-018-9408-9>
- Sollund, R. (2007). *Tatt for en annen. En feltstudie av relasjonen mellom etniske minoriteter og politiet*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Staver, A.B., Brekke, J.-P. & Søholt, S. (2019). *Scandinavias segregated cities – policies, strategies and ideals*. NIBR-report 2019:8. Oslo: Norwegian Institute for Urban and Regional Research, OsloMet – Oslo Metropolitan University.
- Støren, K.S. (2019). *Innvandrere har mindre tillit til sine medmennesker*. SSB Analyse 2019/13: Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldres tillit til mennesker og politisk system. Statistisk sentralbyrå.

- Thomassen, G. (2017). Når politiet møter publikum. En analyse av kontakterfaring og tillit til politiet. *Nordisk politiforskning*, 1(4), 29-44. <https://doi.org/10.18261/issn.1894-8693-2017-01-04>
- Todak, N., Huff, J. & James, L. (2018). Investigating perceptions of race and ethnic diversity among prospective police officers. *Police Practice and Research*, 19(5), 490-504. <https://doi.org/10.1080/15614263.2018.1428097>
- Tyler, T.R. (2009). Legitimacy and criminal justice: The benefits of self-regulation. Ohio State. *Journal of Criminal Law*, 7(1), 307-359.
- Weitzer, R. (2000). White, black, or blue cops? Race and citizen assessment of police officers. *Journal of Criminal Justice*, 28(4), 313-324. [https://doi.org/10.1016/s0047-2352\(00\)00043-x](https://doi.org/10.1016/s0047-2352(00)00043-x)
- Wieslander, M. (2019). Controversial diversity: diversity discourses and dilemmas among Swedish police recruits. *Policing and Society*, 30(8), 1-17. <https://doi.org/10.1080/10439463.2019.1611818>
- Winnæss, P. & Helland, H. (2014). Politistudentene: Hvem er de og hvorfor vil de bli politi? *Nordisk politiforskning*, 1(2), 93-123.
- Östlund, E. (2013). Polisens sökarljus. Etnicitet som urskiljningsfaktor i det operative polisarbetet och hur den legitimeras. I A. Peterson & M. Åkerström (red.). *Den sorterande ordningsmakten: studier av etnicitet och polisiär kontroll* (s. 97-123). Lund: Bokbox Förlag.